

Degerli çäre / satiriki hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy, Satiriki hekaýalar, Sözler

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Degerli çäre / satiriki hekaýa DEGERLI ÇÄRE

– Tankydy zat bolsa gözüň açylýandyr, me, ynha şu haty redaktor saňa ýollady – diýip, hatlar bölüminiň müdiri elindäki bukjany öňüme oklap goýberdi.

Körüň eline büre düşen ýaly etdim-de, ony alyp seýfe saldym. Öňki ýazyp oturan zadyndan bir dynaýyn, onsoň onuňam daşyna geçerin. Ýok, ýürek takat bermedi. Okap görmesem ynjalman. Belki, has möhümräk bir zat bardyr.

Ana, gördüňmi? Ýüregim syzan eken. Alyp okanym gowy bolaýypdyr. Asyl ekologiýa degişli bolsa nätjek. Ekologiýa! Şu-şu wagtlar bu problemalaryň näýbaşy ahwetin. Häzir onuň töwereginde her kim ýaka tutuşyp gygyryşýar. Hawa, lap edip aýtdygym däl, bütin dünýä aýak üstünde. Dagy näme, geljekki nesliň öňünde ýüzigara bolmajak bolsak, bu mesele bilen biz ymykly meşgullanmaly.

Tebigatyň rehimdarlygyna garaşyp durup bilmeris, «biz onuň elinden gaňryp alarys» diýib-ä, ýetjek derejämize ýetdik. Boş sözler bilen, baý, paňladyg-a. Haty elimde saklap oturşyma hopukdyryjy zatlar ýadyma düşdi.

...Häzir ýer ýüzünde baş milliard adam ýaşaýar. Şonça gektar hem çöllük bar. Diýmek, her adam başyna bir gektar tozap ýatan ýer ýetýär. Bu san köpelmese azalanok. Çöllük öňe hüjüm edýär.

...Aslynda adamzat ýer planetasyna düşen gurt mysaly bir zatdyr. Ol ony iru-giç gemrip gutarar.

...Ekologiýa problemasy adamzadyň bokurdagyndan ymykly bogdy. Onuň garşysyna güýji birikdirip ymykly göreşmeli!

Aý, garaz aýdylýan zat kän-de, edilýän iş ýok.

Ine, ýene bir muşakgatly habar. Özem on baş adam gol çekipdir. Sen bir adamdan habar ber! Çaltrak ugruna çykmasañ, olar alyp ýatarlar. Hata ýene-de bir gezek göz gezdirdim.

«...Şäheriň gündogarsynda kiçijik Çernobyl peýda boldy. Täze gurlan zawodyň biziň başymyza nähili oýun getirýändiginden siziň habaryňyz barmy?! Ýokdur, sebäbi siz bu ýerde ýaşanyzok-da. Ýaşamalam etmesin. Öz duşmanyňa-da arzuw eder ýaly däl. Gaty erbet porsy ys demikdirip alyp barýar. Haýsydyr bir ýakymсыз gazyň bölünip çykyp, howany zäherleýändigini bilýäs. Bilenimizde näme, görüp bilýän çärämiz ýok. Ýel gündogardan dagy öwüsse oturar ýaly däl, huw-hak diýip, başyňy alyp gidibermeli. Ýöne nirä? Ine, bar gepem şonda. Guşlaram öz höwürtgese dolanyp gelýärler ahwetin. Biz-ä, Hudaýa şükür, adam. Şu ýerden zawody göçürmelimi ýa-da bizi?! Ony, goý, hökümediň özi çözsün. Näme, ony guranlarynda biz bilen geňeşdilermi...»

Bäý-bä-ä, on sahypadan ybarat bu hatyň içinden şeýle bir zeýrençler eşidilýär welin, halalyň bolsun, «gulak eşidenini göz görmesin» diýleni. Ýazylanyna ynansaň-a, olaryň ýüz tutmadyk ýeri galmandyr. Şäheriň ähli ketdeleriniň gapysyny kakypdyrlar. Gör-ä muny!

Men öňki ýazyp oturan zatlarymy bir gapdala süýşürdim-de, geçdim ýaňky hatyň daşyna. Dogrusy, käbir ýerlerini kak-sok etdim diýäýmesem, ullakan azap edip üýtgeden zadym ýok. Wiý, gaýtalanýan ýerlerini hem gysgaldyşdyrdym how. Gazet sahypasynyňam ýeri çäkli. Hawa, iki gün geçip geçmänkä çykdy makala, ýalpyldap. Elbetde, haty ýazan adamlaryň öz gollary bilen.

Böwrümde başga bir ünji peýda boldy. Birden hatyň aşagyna goluny goýan adamlar «biz beýle zat ýazamyzok» diýäýseler näme ederin?! Golsuz arzalara seretmeli däl edilenden soň şeýle pyrryldaklara ýüz urýanlar hem ýok däl. Çykmanka gidip, barlap geläýen bolsam gowy bolardy. Onda bu wagtlar beýdip бүkgүлдәp oturmazdym. Ah, adam bir çig süýt emen-dä. Bir iş edip mydama yzyndan düşjek galam hakynyň üç manadyny hudaý ýoluna aýtdym.

Redaktoryň kabulhanasyndaky gyz gelip:

– Bekgi Berdiýewiç, Sizi başlyk çagyryýar – diýip, aýdandan, imany depämden göçdi. Şagga der basdy. O-ho-how, indi eşidersiň gykylygy. Wah, hudaý ýoluna baş manat dagy aýdan bolsam beýle-de bolmazdy. Her hili içgepletmelere gümra bolup,

bardym başlygyň huzuryna.

– Ýaşuly, salawmaleýkim. Neme,.. ol... – diýip, men çöp-çalama urup başladym.

Her hal, başlygyň keýpi kök eken. Ol maňa bir käse çay hödürledi. Içilen suwlardan ýaňa öýkenim ýüzüp ýörenem bolsa, syr bildirmedim. Işdämenlik bilen içdim.

– Bekgi Berdiýewiç, gutlaýan! – diýip, ol elimi gysdy. – Ekologiýa baradaky taýýarlan materialyň uly seslenme döretdi. Öňi bilen-ä awtorlaň biri jaň edip, uly minnetdarlyk bildirdi... Onuň soňky aýdan zatlary gulagymyň ýele ýanyndan hem geçmedi. Begenjimiň çeni-çaky ýokdy. Kellämiň gyzgynyna başlygyň öňündäki duran çayly käsäni hem başyma çekäýipdirin.

– Sähet Sapaýewiç, redaksiýanyň her bir işgäriniň üstünligi Siziň üstünligiňiz. Çünki biz hut siziň ýolbaşçylygyňyzda işleýäris, ahwetin. Siziň özüňizi hem uly üstünlik bilen gutlaýan – diýip, men turmakçy boldum.

Ol hoşlaşyp durşuna ýene-de sargyt etdi.

– Makalanyň çykany bilen çäklenmeli däl. Onuň yzyna düşmeli, özem atly-ýaragly. Adamlaryň ýakasyndan ebşitläp tutaga-da, talap etmeseň, indi olar tankyt bilen halys öwrenişipdirler. Edil huwwalanýan ýaly görýärler...

Başlykdan beýle görkezme alnansoň dek oturyp bolýamy. Kabinetime geldim-de, hut ministriň öz adyna hat ýazdym. Bu makalanyň redaksiýada aýratyn gözegçilikde saklanýandygyny aýtdym.

Jogap hernä köp garaşdyrmady. Ministrligiň degişli uprawleniýesiniň naçalniginiň goly bilen gelen hat gysga-da bolsa, anyk eken.

«Makala ýerindw barlandy. Onda görkezilen faktlar dogry tapyldy. Haty ýazan on baş hojalygyň (jemi 43 adam) jyňky çykmaz ýaly edildi, ýagny olaryň hemmesine protiwogaz geýdirildi, özem zawodyň hasabyna».

– Bäý-bä-ä, dogrudan hem, haty ýazaňda göni ministriň öz adyna ýazsaň, derrew degerli çäre görüljek eken – diýip, men redaktoryň ýanyna ýumlugaýdym.

Täçmämmet JÜRDEKOW. Satiriki hekaýalar